

Comhairle an
Aontais Eorpaigh

An Bhruiséil, 22 Márta 2024
(OR. en, de, sk)

Comhad Idirinstitiúideach:
2022/0195(COD)

7629/24
ADD 1 REV 2

CODEC 776
ENV 284
CLIMA 110
FORETS 84
AGRI 207
POLMAR 9

NÓTA MAIDIR LE MÍR "I/A"

ó:	Ardrúnaíocht na Comhairle
chuig:	Coiste na mBuanionadaithe/An Chomhairle
Ábhar:	Dréacht-RIALACHÁN Ó PHARLAIMINT NA hEORPA AGUS ÓN gCOMHAIRLE maidir le hathchóiriú an dúlra agus lena leasaítear Rialachán (AE) 2022/869 (an chéad léamh) – Glacadh an ghnímh reachtaigh = Ráitis

Ráiteas ón nGearmáin

Tá an Rialachán maidir le hAthchóiriú an Dúlra á ghlacadh tráth a bhfuil dúshlán bhunúsacha roimh an earnáil talmhaíochta. Leagann Poblacht Chónaidhme na Gearmáine béim ar a ríthábhachtaí atá sé go mbeadh an earnáil talmhaíochta oiriúnach don am atá le teacht. Tá éiceachórais fheidhmiúla ina mbonn riachtanach i ndáil leis sin. Measann Poblacht Chónaidhme na Gearmáine go bhfuil sé ríthábhachtach agus an Rialachán maidir le hAthchóiriú an Dúlra a chur chun feidhme nach gcuirfear aon ualaí breise ar ghabháil talmhaíochta.

Ráiteas ón Eastóin

Tacaíonn an Eastóin go láidir leis an Dlí maidir le hAthchóiriú an Dúlra. Measaimid go bhfuil an Dlí maidir le hAthchóiriú an Dúlra ar cheann de na huirlisí is tábhachtaí chun cailliúint chontúirteach na bithéagsúlachta san Eoraip a stopadh agus a aisiompú agus chun timpeallacht shláintiúil, athléimneach agus shábháilte a áirithiú dúinn féin agus dár leanaí. Is é an dúlra bithéagsúil an comhghuaillí is láidre atá againn chun an t-athrú aeráide a chomhrac agus chun dul in oiriúint dá thionchar. Inbhuanaitheacht an táirgthe bia, an fhoraoiseacht, soláthar seirbhísí éiceachórais rithábachtacha – braitheann siad go léir ar an dúlra agus ar an mbithéagsúlacht. Thairis sin, tá freagrachtaí orainn ní hamháin dár saoránaigh féin agus do na glúine atá le teacht, ach don phobal domhanda freisin. Cuireann an Rialachán cothromaíocht mhaith ar fáil idir na bearta is gá lena dtugtar aghaidh ar fhíor-riachtanais phráinneacha an chomhshaoil nádúrtha, agus ag an am céanna cuireann sé san áireamh na hiarrachtaí agus na himthosca éagsúla sna Ballstáit agus na solúbthachtaí is gá chun aghaidh a thabhairt orthu sin.

Ráiteas ón Laitvia

Tá sé á chur in iúl ag an Laitvia gur cúis mhór inní di comhréireacht fhorálacha athchóirithe na n-éiceachóras talmhaíochta i ndáil le bearta arb é is aidhm dóibh ithreacha orgánacha in úsáid talmhaíochta, a chuimsíonn tailte portaigh draenáilte, a athbhunú.

Mar sin féin, tacaíonn an Laitvia le glacadh an Togra le haghaidh Rialachán maidir le hathchóiriú an dúlra, chomh maith le príomhaidhm an togra seo – an dúlra a thabhairt ar ais ar fud na mór-roinne chun leas na bithéagsúlachta, na haeráide agus na ndaoine.

Measaimid go bhfuil baol ann fós go mbeidh tionchar díréireach ag forálacha bunaithe ar iarracht lena ngabhann spriocanna cainníochtúla chun ithreacha orgánacha a athbhunú agus a athfhliuchadh ar Bhallstáit áirithe a bhfuil dálaí aeráide ar leith acu.

Is Ballstát í an Laitvia a bhfuil ceann de na sciartha talún talmhaíochta is ísle aici (30 % den limistéar iomlán talún) san Aontas. Ag an am céanna, tá an Laitvia ar cheann den líon beag Ballstát a bhfuil an sciar is mó d'ithreacha orgánacha acu mar chuid de na tailte talmhaíochta.

De bharr sainiúlachtaí agus cúinsí áirithe, níor cheart tionchar diúltach a bheith ag bearta maidir le hathchóiriú agus athfhliuchadh ar tháirgeadh talmhaíochta, atá ar cheann de na hearnálacha eacnamaíocha tosaíochta sa Laitvia.

Ina theannta sin, méadaíonn athfhliuchadh astaíochtaí meatáin freisin, arb é an dara gás ceaptha teasa is díobhálaí é. I gcásanna áirithe, d'fhéadfadh sé go rachadh athfhliuchadh i gcoinne spriocanna aeráide maidir le húsáid talún, athrú ar úsáid talún agus foraoiseacht na Laitvia a bhaint amach, go háirithe sa ghearrthéarma.

Is réamhriachtanas bunriachtanach é cistiú breise a bheith ar fáil chun na spriocanna a leagtar síos sa rialachán sin a bhaint amach.

Agus spriocanna comhshaoil agus aeráide á leagan síos – ní mór gach gné inbhuanaitheachta de bhainistíocht talún, den talmhaíocht agus den fhoraoiseacht a chur san áireamh ar bhealach cóir cothrom.

Ráiteas ón Ísiltír

Ba mhaith le Rialtas na hÍsiltíre a athdhearbhú go leagann sé béim ar a thábhachtaí atá an Rialachán maidir le hAthchóiriú an Dúlra agus tacaíonn sé leis an uaillmhian uileghabhálach atá ann. Ba mhaith linn buíochas a ghabháil le hUachtaránachtaí na Fraince, na Sualainne, na Spáinne agus na Beilge chomh maith leis an gCoimisiún agus le Parlaimint na hEorpa as a gcur chuige cuiditheach maidir leis an Rialachán a thabhairt i gcrích. Ba mhaith linn ár mbuíochas a chur in iúl do chomhpháirtithe uile an Aontais a bhfuil aird dháiríre tugtha acu ar ábhair inní na hÍsiltíre agus a rinne iarracht teacht ar réitigh chun aghaidh a thabhairt ar na dúshláin sin le linn na caibidlíochta.

Mar sin féin, ghlac Parlaimint na hÍsiltíre, trí thromlach mór, rún lena n-iarrtar ar an Rialtas vótáil i gcoinne an Rialacháin maidir le hAthchóiriú an Dúlra, i bhfianaise an dúshláin shubstaintiúil a bhaineann le cuspóirí atá ann faoi láthair agus a bheidh ann amach anseo a bhaint amach chun an dúlra a athbhunú i gcomhthéacs dlús ard daonra agus ardbhrú ar úsáid talún mar gheall ar éilimh eacnamaíocha, shóisialta agus comhshaoil iomaíocha, agus na rioscaí gaolmhara a bhaineann le hiarmhairtí dlíthiúla agus beartais. Leis na spriocanna ceangailteacha do 2040 agus 2050 a leagtar síos sa Rialachán, cuirtear dlús leis na dúshláin a bhaineann lena chur chun feidhme. Dá bhrí sin, vótálfaidh Rialtas na hÍsiltíre i gcoinne an Rialacháin.

Nuair a ghlacfar an Rialachán go hoifigiúil agus nuair a thiocfaidh sé i bhfeidhm, tá an Ísiltír tiomanta an Rialachán a chur chun feidhme ar bhealach rathúil. Beidh sé d'aidhm againn an Rialachán a chur chun feidhme ar bhealach a fhágfaidh go mbeidh an t-ualach riaracháin agus na ceanglais dhlíthiúla ar thionscadail atá ábhartha don tsochaí chomh teoranta agus is féidir, agus lorgóimid úsáid ilfheidhmeach talún agus acmhainní faoi chuimsiú an Rialacháin. Tá an Ísiltír ag tnúth le hidirphlé leanúnach a choinneáil ar bun leis an gCoimisiún agus leis na Ballstáit chun a áirithiú go rannchuideoidh an Rialachán le héiceachórais a athchóiriú ar mhaithe le daoine, leis an aeráid agus leis an bpláinéad.

Ráiteas ón tSlóvaic

Tacaíonn an tSlóvaic le cuspóir an dréachtrialacháin, a bhfuil d'aidhm aige rannchuidiú le téarnamh leanúnach, fadtéarmach agus marthanach an dúlra bithéagsúil athléimnigh ar fud limistéir talún agus farraige an Aontais Eorpaigh trí éiceachórais a athchóiriú agus rannchuidiú le cuspóirí an Aontais maidir le maolú ar an athrú aeráide agus oiriúnú don athrú aeráide a bhaint amach agus a ghealltanais idirnáisiúnta a chomhlíonadh.

Creidimid, áfach, agus iarrachtaí á ndéanamh chun an cuspóir a bhaint amach nach mór bonnlínte agus ceanglais na n-éiceachóras éagsúil sna Ballstáit a urramú. Ó thaobh na hEorpa de, ní mór an iarracht is mó a dhéanamh chun an dúlra a athbhunú sna háiteanna is mó a bhfuil athrú mór tagtha ar na héiceachórais agus gur imir an ghníomhaíocht dhaonna tionchar diúltach orthu. Tá éiceachórais fós sa tSlóvaic ina bhfuil ardleibhéal dúlra agus caomhnaithe bithéagsúlachta iontu, mar a léirítear leis an scór náisiúnta 82.7 in Innéacs Bithéagsúlachta 2022 EPI. Ní mór na torthaí dearfacha sin a choimeád a mhéid is féidir. Tá an staid sin, go mór mór, mar thoradh ar chleachtais caomhnaithe dúlra agus tírdhreacha sa tSlóvaic atá ar bun faoi láthair agus, in go leor cásanna, toisc gur cleachtais iad atá gníomhach agus fadtéarmach. Chomh maith le caomhantóirí gairmiúla agus deonacha, bhí ról lárnach ag feirmeoirí, foraoiseoirí agus úinéirí foraoise agus daoine áitiúla go stairiúil sna hiarrachtaí sin sa tSlóvaic.

Dá bhrí sin, ní mór cur i bhfeidhm an Rialacháin amach anseo a bheith bunaithe ar dháileadh cothrom iarrachta ar fud na mBallstát. Chun an Rialachán a chur i bhfeidhm go héifeachtach, beidh gá le táscairí agus measúnuithe ar limistéir fhabhracha agus ar stádas gnáthóg a shocrú i gceart ar leibhéil shásúla. Murach sin, d'fhéadfadh sé na héagothromaíochtaí i staid na n-éiceachóras agus úsáid acmhainní nádúrtha idir Ballstáit an Aontais a ghéarú a thuilleadh agus tionchar socheacnamaíoch éagsúil a bheith aige sna Ballstáit.

Measaimid go gcuirfidh cur i bhfeidhm an Rialacháin le hualach riaracháin agus airgeadais breise a bheidh le hiompar don mhórchuid ag na Ballstáit. Dá bhrí sin, ba cheart don chistiú poiblí acmhainní leordhóthanacha a ráthú, ar bhealach cobhsaí intuatha, chun na bearta athnuaite a chur chun feidhme agus na leibhéil éagsúla chiorraithe ar ghníomhaíochtaí eacnamaíocha a chúiteamh.

Ráiteas ón gCoimisiún

Tá an tAontas Eorpach agus a Bhallstáit ina bpáirtithe i gCoinbhinsiún Choimisiún Eacnamaíochta na Náisiún Aontaithe don Eoraip (UNECE) maidir le Rochtain ar Fhaisnéis, Rannpháirtíocht Phoiblí i gCinnteoireacht agus Rochtain ar Cheartas i gCúrsaí Comhshaoil an 25 Meitheamh 1998 ('Coinbhinsiún Aarhus').

Ba cheart do na Ballstáit a áirithiú go mbeidh rochtain ag daoine ón bpobal lena mbaineann, a bhfuil leas leordhóthanach acu nó a áitíonn sárú ar cheart i gcomhréir leis an dlí náisiúnta, ar nós imeachta athbhreithniúcháin os comhair cúirt dlí, nó comhlacht neamhspleách agus neamhchlaonta arna bhunú le dlí, chun agóid a dhéanamh in aghaidh dhlíthiúlacht nós imeachta nó shubstainteach na bpleananna athchóirithe náisiúnta agus mura ngníomhaíonn na húdaráis inniúla, gan beann ar ról na ndaoine ón bpobal le linn an phróisis chun na pleananna náisiúnta sin um athchóiriú a ullmhú agus a bhunú. Beidh sé sin i gcomhréir le cásdlí ábhartha Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh a bhaineann le rochtain ar an gceartas i gcúrsaí comhshaoil agus urraim iomlán á tabhairt do na hoibleagáidí a ghlac na Ballstáit mar pháirtithe i gCoinbhinsiún Aarhus¹.

¹ Féach freisin an Teachtaireacht maidir le 'Feabhas a chur ar rochtain ar an gceartas i gcúrsaí comhshaoil san Aontas Eorpach agus ina Bhallstáit'(11854/20 – COM(2020)0643).